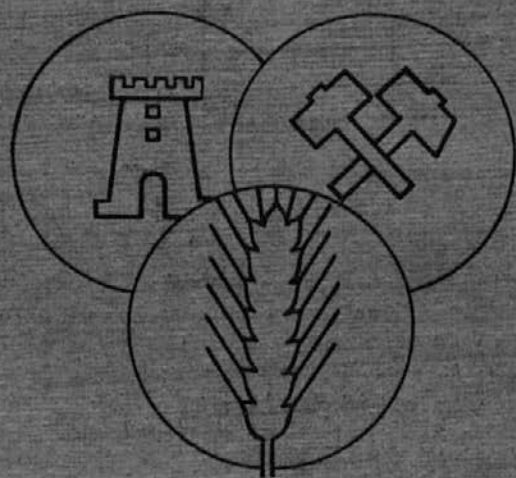

SAMOUPRAVA

Ž

ŠT. 3

L 1937

Občine - pozor!

Ako želite kupiti na uputnice ali brez istih, po skrajno nizkih cenah ter prvovrstno kvaliteto, vagonске količine moke, pšenice, koruze i. t. d., kličite telefonsko Ljubljano št. 36-75, brzojavite na »Žitopromet«, Ljubljana ali pa pišite, oziroma osebno pridite k tvrdki

**Ura
zamujena,
ne vrne se
nobena!**

Bregar & Krek

agenturna in komisijska trgovina na debelo
Ljubljana, Masarykova c. 12
(Palača Vzajemne zavarovalnice)

katera Vas bo res vestno in solidno postregla. Vse informacije daje brezplačno.

VSEBINA

Znidaršič Fr.: O namestitvi in postavitvi lovskih čuvajev. — Jagodič Al.: Občinski blagajniški posli po novem pravilniku. — Dr. A. Šraj: Občinska kronika. — A. Š.: Pobiranje zakupnine za osredke in polosredke. — A. Š.: Najmanjša površina za podzakupna lovišča. — Dopisi iz občin. — Iz upravnega sodstva. — Vprašanja in odgovori. — Obzor. — Iz županske zveze: Poročilo o izrednem občnem zboru. Novi odbor. — Občinski uslužbenec. Al. Gračner: Iz društva občinskih uslužbencev za severni del Drav. banovine. — Japelj V.: Predlog občinskih uslužbencev za izpremembo zakona o občinah in uredbe o občinskih uslužbencih.

»Samouprava« izhaja enkrat na mesec in stane za občine 100 Din, za vse ostale naročnike 40 Din letno. — Naroča in plačuje se pri »Županski zvezi« v Ljubljani, palača Vzajemne zavarovalnice. — Rokopisi se pošiljajo istotja. — Za vsebino podpisanih spisov so odgovorni avtorji. — Rokopisi se ne vračajo.

»Samouprava« izdaja »Županska zveza« v Ljubljani (njen predstavnik Nande Novak). — Za uredništvo odgovarja Nande Novak, župan v Nevljah. — Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (predstavnik K. Čeč).

Samouprava

GLASILO ŽUPANSKE ZVEZE V LJUBLJANI

LETO 1937

LJUBLJANA, V MAJU 1937

ŠTEVILKA 5

Znidaršič Fr.:

O namestitvi in postavitvi lovskih čuvajev.

Zakon o lovu vsebuje v pogledu namestitve in postavitve lovskih čuvajev v § 41. (odstavek tretji in četrti) naslednje važne določbe:

»Občno upravno oblastvo prve stopnje mora skrbeti, da bodo lovski čuvaji nameščeni v vsakem lovišču najkasneje tri mesece potem, ko stopi ta zakon v veljavo. V vseh v zakup oddanih loviščih namestijo¹ zakupniki čuvaje najkasneje tri mesece po odobritvi dražbe lovišča.

Ako lastnik ali zakupnik lovišča ne namesti čuvajev v določenem roku, jih po pismenem opominu nastavi občno upravno oblastvo prve stopnje na njegove stroške in nevarnost.«

Iz besed »v vsakem lovišču« izhaja, da mora biti postavljen lovski čuvaj brezizjemno v vseh občinskih in vseh izločenih lastnih loviščih.² Čuvaja mora po določbi odstavka prvega § 41.³ postaviti na svoje stroške in na svojo odgovornost za kupnik oziroma lastnik lovišča (občinskega lovišča, lastnega izločenega lovišča, zverinjakov, rezervatnih lovišč).

Zakupnik⁴ lovišča mora postaviti lovskega čuvaja najkasneje tri mesece po odobritvi dražbe. Z ozirom na to striktno zakonito določbo in glede na okolnost, da se mora dražba vršiti najkasneje štiri mesece pred potekom obstoječe zakupne pogodbe (§ 8., odst. prvi), je občenemu upravnemu oblastvu prve stopnje sreskemu načelstvu, mestnemu poglavarstvu) dana možnost po-

¹ V originalu »če postaviti«; pravilneje bi se pa imelo glasiti »če namestiti«. Namestitev lovskega čuvaja izvrši namreč stranka sama, postavitev lovskega čuvaja pa upravno oblastvo.

² Ni zakonite ovire, če se namesti lovski čuvaj za dvojce ali več lovišč, ako to dopuščajo površina lovišča in krajevne razmere. To presodi občno upravno oblastvo prve stopnje po svobodnem preudarku (§ 41., odst. zadnji).

³ Koder se omenja samo paragraf brez navedbe zakona, je razumeti zadnji paragraf v zakonu o lovu.

⁴ Kot »zakupnik« je mišljena oseba, ki ima v zakupu občinsko lovišče (§ 5.) ali izločeno lastno lovišče (§ 7., odst. zadnji, in § 15., odst. tretji in četrti) temeljem zakupne pogodbe, odobrene po občem upravnem oblastvu prve stopnje.

skrbeti, da novi zakupnik namesti lovskega čuvaja še pred potekom obstoječe zakupne pogodbe, tako da more z nastopom veljave nove zakupne pogodbe novo nameščeni in zapriseženi lovski čuvaj takoj vršiti svojo čuvajsko službo.

Lastnik lovišča⁵ pa je dolžan namestiti lovskega čuvaja še pred dnem, ko sme pričeti z izvrševanjem lovske pravice na svojem že izločenem in izročnem mu lastnem lovišču.

Namestitev lovskih čuvajev se mora z ozirom na določbe čl. 20., odst. prvega in drugega, ministrskega pravilnika o lovskih čuvajih z dne 15. oktobra 1955.⁶ izvršiti s p i s m e n o s l u ž b e n o p o g o d b o. Pogodbo skleneta neposredno zakupnik oziroma lastnik lovišča ter lovski čuvaj. To službeno pogodbo je presoјati zgolj po zasebnem pravu. — S členom 20., odst. tretjem, istega ministrskega pravilnika pa je ban pooblaščen, da predpiše enoten obrazec za pogodbo o namestitvi lovskih čuvajev, v katerem določi tudi odredbe za nemarno in nevestno vršitev službe.⁷ Tudi takšno službeno pogodbo — sklenjeno po obrazcu, predpisanem po banu — je presoјati samo po zasebnem pravu. Upravno oblastvo ima edino pravico, da ne prepusti k zaprisegi za lovskega čuvaja osebe, ki se ne izkaže s službeno pogodbo, sestavljeno v predpisani obliki, in pa da razreši zaprisege lovskega čuvaja, ki ne vrši marljivo in vestno svoje čuvajske službe. Sicer pa so za morebitne spore iz službenega razmerja stvarno pristojna civilna sodišča.

Občno upravno oblastvo prve stopnje mora lovskega upravičenca na pravočasno namestitev lovskega čuvaja opomniti s posebnim odlokom.⁸ Če ostane ta opomin brez odziva, mora imenovano oblastvo čuvaja postaviti uradoma — po službeni dolžnosti in to na stroške (plača; nabava orožja, službenega znaka itd.) in nevarnost (izbera v osebi; škoda, ki jo napravi čuvaj v lovišču itd.) lovskega upravičenca. O tem mora izdati poseben (postavitveni) odlok. Postavitev in tudi morebitne spore iz službenega razmerja lovskih čuvajev urejajo torej v tem primeru občna upravna oblastva v rednem upravnem postopku.

V izvestnih primerih pa zakon o lovu obvezuje občno upravno oblastvo prve stopnje, da na stroške občine ali lastnika izločenega

⁵ Kot »lastnika lovišča« je razumeti osebo, ki ima v lasti takšno izločeno lastno lovišče, za katero ne veljajo določbe odstavka tretjega § 15., t. j. da zemljiški lastnik svoje izločeno lastno lovišče lahko svobodno upravlja s tem, da ali sam izvršuje lovsko pravico ali pa jo oddaja v zakup brez sodelovanja oziroma odobritve občnega upravnega oblastva prve stopnje.

⁶ Glej stran 242 knjige Š. Ž. »Zbirke lovskih predpisov«.

⁷ Ban dravske banovine zadevnega obrazca še ni izdal.

⁸ Glej tudi točko 12. zakupnih pogojev v predpisanem pravilniku o obrazcu za lovsko zakupno pogodbo. (Stran 255 knjige Š.-Ž. »Zbirka lovskih predpisov«.)

⁹ Mišljen samo lastnik takega izločenega lastnega lovišča, ki se mora oddati v zakup na javni dražbi pri občnem upravnem oblastvu prve stopnje po določbi odstavka tretjega § 15.

lastnega lovišča⁹ postavi lovskega čuvaja. V § 8., odst. osmem, je namreč v pogledu postavitve lovskega čuvaja vsebovana še sledeča važna določba: »Dokler ni lovišče v zakupu, se postavi za to lovišče na stroške občine ali lastnika lovišča zaprisežen lovski čuvaj. (§ 41.)«

Iz te določbe in iz gornjih izvajanj vidimo, da zakon ne dopušča, da bi bilo kakšno lovišče brez lovskega čuvaja. Vsako lovišče mora biti torej vedno pod stalnim nadzorstvom zapriseženega lovskega čuvaja; izjem zakon v načelu ne pozna. Namen zakona s temi pravnimi normami je pač ta, da se zagotovi trajnost umnega gospodarjenja in ukoriščenja vsakega lovišča. Zato odreja z zgoraj cit. predpisom postavitev lovskih čuvajev (čuvarjev) po službeni dolžnosti v onih loviščih, ki še niso v zakupu. Gre torej za prisilno — četudi začasno — postavitev lovskega čuvaja; izvršiti se more tudi proti volji občine oziroma lastnika izločenega lovišča.

Vprašati pa se je, kako se izvrši postavitev lovskih čuvajev v teh, v zakup še neoddanih loviščih? Iz zgoraj navedenega zakonitega besedila bi se dalo sklepati, da sme sresko načelstvo (mestno poglavarstvo), čim ostane lovišče brez zakupa, takoj brez pristanka oziroma zaslišanja občine ali lastnika lastnega lovišča postaviti lovskega čuvaja. To pa ne drži. Z določbo § 8., odst. osmega, zakon edino nalaga občnemu upravnemu oblastvu, da uvede zadevni postopek uradoma — po službeni dolžnosti (načelo oficialnosti), ne da čaka na zadevni predlog občine ali lastnika lastnega lovišča. Ker zakon v tem pogledu ne vsebuje nobenih posebnih procesualnih predpisov, je pri tej postavitvi lovskih čuvajev uporabljati predpise zakona o občnem upravnem postopku (z. u. p.). Postavitev lovskega čuvaja po službeni dolžnosti se more zato izvršiti samo ob točnem upoštevanju ugotovitvenega postopanja, predpisanega v drugem oddelku z. u. p., in na podlagi posebnega obrazloženega odloka (§§ 106. in 107. z. u. p.).

Postavitev lovskega čuvaja po službeni dolžnosti ima za občino ali za lastnika lastnega lovišča med drugimi tudi važne materialne pravne posledice. Zato je v prvi vrsti dolžnost občnega upravnega oblastva prve stopnje, da pozove občino oziroma lastnika lastnega lovišča, naj v določenem roku predlagata primerno osebo za postavitev kot lovskega čuvaja. Predlagana oseba mora glede strokovne in moralne kvalifikacije ustrezati pogojem iz odstavka prvega § 41. in iz odstavka prvega § 42. oziroma čl. 2. do 5. ministrskega pravilnika o lovskih čuvajih. Izkazati se mora zlasti iz priporočilom o priznani sposobnosti za lovskega čuvaja, predpisanim s čl. 17. pravil o opravljanju izpita za lovskega čuvaja. Sicer pa mora biti izbera v osebi prepuščena občini oziroma lastniku lastnega lovišča. Ako pa leta v odrejenem roku ne predlagata nobene ali pa neprimerno osebo, sme šele občno upravno oblastvo prve stopnje izbrati takšno osebo po svojem svobodnem preudarku (po prehodnem zaslišanju strokovnega iz-

vedenca in po potrebi tudi pristojnega lovskega društva).¹⁰ — Omeniti je, da se proti volji ne more postaviti nobena oseba za lovskega čuvaja, ker se uradoma postavljen lovski čuvaj ne more podvajati pod pojem skrbnika v smislu § 25 z. u. p. oziroma § 239. občnega drž. zakonika.

Postavitev lovskega čuvaja je javnopravnega značaja. Zato mora zadevni postavitveni odlok izrecno vsebovati tudi izrek o stroških (plači, nagradi) čuvaja.

Ker se postavitev lovskega čuvaja izvrši v javnem interesu, se sme z uporabo določbe § 119., odst. drugega, z. u. p. izvršiti zadevni postavitveni odlok, ne glede na morebitno pritožbo.

Uradoma postavljeni lovski čuvaj ima pravice in dolžnosti, vsebovane v §§ 43. do 49. Upravičen je zaradi tega loviti nezaščiteno divjačino (§ 45., odst. tretji). Seveda pripada ulovljena oziroma ubita divjačina občini ali lastniku lastnega lovišča. Z ozirom na predpis § 3., odst. zadnjega, pa si lahko prilasti ubitega risa, volka, dvjo svinjo, jazbeca, divjo mačko, dehorja in hrčka. Ta pravica pe se mu lahko omeji s postavitvenim odlokom. Nikakor pa ne sme po striktnem predpisu § 8., odst. osmega, vrsta zadnja¹¹, loviti zaščitene divjačine, čeprav bi bil v posesti veljavne lovske karte, izvzemši v slučaju odstrela, odrejenega po § 20.

Službeno razmerje (uradoma) postavljenih lovskih čuvajev prestane, čim se odda lovišče v zakup in zakupnik namesti svojega (zapriseženega) čuvaja, v primerih iz odstavka tretjega § 41., čim lovski upravičenec zadosti predpisom iz odstavka prvega § 41., to je da namesti in prijavi v zaprisego za lovskega čuvaja drugo osebo.

Končno naj se omeni, da veljajo za državne lovske čuvaje povsem predpisi zakona o uradnikih (čl. 20., odst. zadnji ministrskega pravilnika o lovskih čuvajih).

¹⁰ Čuvajeve plača (nagrada) se določi po značaju službe in po krajevnih in gospodarskih prilikah.

Občina krije vse stroške za čuvaja iz dobljenega izkupička od ubite divjačine in, če to ne zadošča, iz občinske blagajne, kar pa sme pozneje obračunati iz lovske zakupnine.

¹¹ Besedilo zakona se glasi: »Za ta čas je prepovedano loviti zaščiteno divjačino.«

Vsem občinam priporočamo nabavo Šivic-Žnidaršičeve knjige

ZAKON O LOVU

Cena v platno vezani knjigi je Din 76.—, v karton pa Din 64.—. V knjigi najdete vse, kar je treba o lovu vedeti.

Al. Jagodič:

Občinski blagajniški posli po novem pravilniku.

(Nadaljevanje.)

Zaradi lažjega pregleda je priporočljivo, da vodijo občine, ki imajo uvedene tudi pomožne blagajniške knjige, za te pomožne knjige posebno priznanično knjigo, za blagajniški dnevnik pa svojo priznanično knjigo. Posamezne pomožne knjige pa se zopet označijo s posebnimi znaki, s črkami ali številkami in je vsak vpis v priznanični knjigi označiti s tem znakom.

Nekateri so mnenja, da bi morala biti priznanična knjiga pisana z indigo-papirjem, to je s kopijo; na sedanjem odrezku ni niti podpisa stranke, zaradi česar da je mogoča zloraba. Zloraba bi s kopijo bila res malo otežkočena; toda če hoče kdo vpise potvarjati, bo vsepovsod našel za to priliko. Predpostavlja se, da so blagajniki absolutno zanesljivi in da morajo biti prepričani, da se poneverbe odkrijejo in brez usmiljenja kaznujejo. Čl. 65 predpisuje, da mora priznanico podpisati tudi župan, čigar dolžnost je, da pobrane zneske kontrolira.

Za naše občine je nova tiskovina tako zvani *depozitni dnevnik*. V to knjigo se na isti način kakor v blagajniški dnevnik vpisujejo vsi dohodki in izdatki, ki jih občine posredujejo in ki niso predvideni v občinskem proračunu. Takšni dohodki so na primer: podpore, ki jih nakazuje banska uprava gasilskim četam ali privatnikom, podpore borze dela, kazni in takse, ki jih občine izterjavajo za okrajno načelstvo, davek na poslovni promet od zaklanih živali, odtegnjeni uslužbenški davek itd. Teh zneskov občine dosedaj niso nikamor vpisovale, zaradi česar tudi ni bilo nobene kontrole nad temi izplačili. Z uvedbo depozitnega dnevnika je sedaj ta nedostatek odpravljen. Občine morajo sedaj vse te tako zvane prehajalne dohodke in izdatke vpisati v depozitni dnevnik, denar pa hraniti skupaj z občinskim denarjem v občinski blagajni, ne smejo pa se depoziti rabiti za občinske potrebe (čl. 59 pravilnika).

Depoziti niso nikjer predvideni v proračunu, zato tudi niso razdeljeni po poglavjih in postavkah. Vsaka občina mora depozite razdeliti po svoji potrebi in jih urediti po skupinah v depozitnem razdelilniku.

Vsak dohodek in izdatek je takoj sproti vpisati v blagajniški dnevnik in hkrati tudi v dotični razdelilnik, denar pa shraniti v blagajno. Ta predpis ne pozna izjeme (čl. 56 in 84 pravilnika).

Čl. 73 pravilnika predpisuje *poštno denarno knjigo*. Vsem poštam je naročeno, da ne sprejmejo in izplačajo nobenega zneska, ki ni vpisan v sprejemni odnosno oddajni denarni knjigi. To je potrebno zaradi tega, da se lahko pri mesečnih pregledih blagajne ugotovi, ali so vsi dohodki in izdatki, ki jih je občina prejela odnosno odposlala po pošti, tudi vneseni v blagajniške

dnevnike. Dohodke, plačane v gotovini, je ugotoviti iz priznanične knjige, nakazila preko čekovnega urada pa iz čekovnih izpiskov, ki jih je hraniti posebej, urejene po tekočih številkah. Inventarna knjiga se mora voditi po čl. 74 pravilnika. Vsak nanovo nabavljeni predmet je vpisati v inventarno knjigo takoj ob izplačilu, na pobotnici pa označiti številko inventarne knjige. Občinski odbor se mora enkrat na leto v smislu § 92 zakona o občinah prepričati, da-li so vsi nabavljeni predmeti vpisani v inventarni knjigi, da-li so vpisani predmeti tudi pri občini in da-li niso mogoče kam izginili.

V knjigo dolgov in terjatev je vpisati takoj v začetku proračunskega leta ime dotičnega, ki občini kaj dolguje, n. pr. najemnino od hiš ali zemljišč, lovnine itd., in pa znesek koliko dolguje. Čim je dolgovani znesek plačan, ga je v knjigi dolgov izknjižiti. Tako je vsak čas mogoče ugotoviti, kdo še občini dolguje in koliko. Zneske, ki jih do konca računskega leta ni bilo mogoče izterjati, je vnesti v naslednji proračun kot aktivni zastanek. V to knjigo je treba vpisati tudi vse, kar občina komu dolguje, zakaj in koliko.

II.

Glavna načela blagajniškega poslovanja.

1. Člen 50 pravilnika določa, *da ne sme biti nikdar župan hkrati tudi blagajnik*. Kljub temu jasnemu določilu še vedno v nekaterih občinah župan sam razpolaga z občinskim denarjem, ga sprejema, hrani in izplačuje. Na videz je sicer določen drug blagajnik, toda denarja mu župan ne izroči. Če se pa blagajniku le posreči priti do denarja, na primer da dvigne občinske doklade, ali pobere trošarine in takse, sta hkrati dva izplačevalca iz iste blagajne. Če se potem ugotovi v občinski blagajni primanjkljaj, ne mara nobeden prevzeti odgovornosti. Še vedno je bil ta način blagajniškega poslovanja povod nerednosti. Nadzorna oblast takega poslovanja ne more trpeti in ga skuša odpraviti po svojih revizijskih organih.

Občinski blagajnik bi naj bil, kjer je to izvedljivo, občinski tajnik. V občinah, ki še nimajo stalnega in kvalificiranega tajnika, ali ki še ni položil predpisane kavicije, sme sprejemati občinski denar po sklepu občinskega odbora kak občinski odbornik. Če ta odbornik ni zmožen sam voditi blagajniških knjig po določilih novega pravilnika, mora tudi te posle opravljati tajnik. Dohodke in izdatke vpisuje tajnik vedno pod nadzorstvom blagajnika, ta pa lahko vodi radi kontrole za sebe svoj blagajniški dnevnik in ga od časa do časa primerja z dnevnikom, ki ga vodi tajnik.

2. Po čl. 25 pravilnika *sme blagajnik vršiti izplačila iz obč. blagajne le na podlagi izplačilnega naloga, ki ga izda in podpiše župan*. Posli župana in blagajnika so strogo ločeni in nobeden ne sme posegati v delokrog drugega. Plačilni nalog je predpisan v čl. 28 pravilnika. Tiskovino izpolni župan na podlagi razdelilnika, da vidi, ali je v postavki, iz katere se namerava izvršiti izplačilo,

še dovolj kredita na razpolago. Da blagajnik ve, iz katere postavke naj izplača nakazani znesek, mora župan označiti na plačilnem nalogu tudi poglavje (partijo) in postavko (pozicijo). Nakazati se morajo vsa izplačila, ne samo nekatera. Če župan ne uporabi za nakazilo tiskanega plačilnega naloga, naj vsaj napiše na dotični račun izplačilno naredbo: »Naj se izplača Din . . . iz poglavja itd.«

Odrezek čekovne položnice je vedno priključiti računu; sam odrezek ali sam nesaldiran račun ni zadostna priloga k blagajniškemu dnevniku.

Odteljaji so razvidni iz tiskanega plačilnega naloga. Največ nepravilnosti se ponavlja pri kolkovanju pobotnic in pri odbitkih uslužbenskega in poslovnega davka. Tukaj ni druge pomoči, kakor da se župan in blagajnik seznani s takšnim zakonom in zakonom o neposrednih davkih¹. V naših občinah bo treba uveljaviti enotno postopanje glede pobiranja uslužbenskega davka od županove plače. Nekateri davčne uprave zaračunavajo županom uslužbenški davek po § 95, nekatere pa po § 96 zakona o neposrednih davkih. Višina mesečne plače župana je določena v statutu, kakor plača tajnika, ali drugih obč. uslužbencev, in če se pobira uslužb. davek uslužbencev po § 95 zak. o neposrednih davkih, je pač nerazumljivo, zakaj bi se naj pri županih uporabljali § 96 istega zak., saj se njihova plača redno ponavlja vsak mesec.

Glede odteljajev pri izplačilih iz občinske blagajne naj dam naslednja pojasnila:

1. Pobotnice je treba kolekovati s $\frac{1}{2}\%$ pobotniško takso po tarif. postavki 33 taksnega zakona. Te takse so oproščene pobotnice za uradna izplačila, za povračilo potnih stroškov, za ubožne podpore in miloščine, če jih stranka sprejme lastnoročno, sicer se mora zahtevati $\frac{1}{2}\%$ taksa, osebni prejemki, če se plačuje uslužbenški davek in vsa izplačila do Din 9.99.

2. Kadar stranka predloži poleg pobotnice še račun, mora biti račun kolkovan po tarif. postavki 34 taks. zakona. Višina te takse je spremenjena s finančnim zakonom za l. 1936-37 (»Službeni list« za l. 1936, št. 35), po katerem se plačuje za račun nad 50 do 100 Din 1 Din, nad 100 do 500 Din 2 Din, nad 500 do 1000 3 Din, nad 1000 Din 5 Din. Do 50 Din so računi te takse prosti.

(Dalje sledi.)

¹ Pojasnila se dobijo v knjigi »Naše finančno pravo«, ki jo je izdal načelnik fin. odd.v pok. g. Sušec. Knjiga pa bo imela le tedaj trajno vrednost, če bode občinski tajnik vsakokratne spremembe taks. zakona in zakona o neposrednih davkih v knjigi popravljali in dopolnjeval. Tega še nisem zasledil v nobeni občini, pač pa to, da so knjige še neplačane in njihova vsebina nepoznana.

Knjige, ki jih dobijo občine na ogled, mora tajnik takoj predložiti županu odn. občinskemu odboru v odločitev, ali jih naj občina naroči ali ne. Knjigo je potem plačati ali pa vrniti, ne pa, da se mora plačilo izterjavati po odvetniku.

Občinska kronika.

Občinska kronika postaja aktualna. Narodi, ki so jo v povojnih letih zanemarili, jo v izpremenjeni, sodobnejši obliki zopet uvajajo. Pri nas občinska kronika ni bila nikdar splošno vpeljana. Škoda je neprecenljiva. Namen članka je, da vzbudi smisel in zanimanje za to lepo delo in da dà podeželski občini nekaj smernic zanj.

Redke so pri nas občine, ki pišejo kroniko. Vzrok temu je na eni strani prezaposlenost današnje občine z neodložljivimi oblastvenimi in gospodarskimi posli, na drugi strani zelo majhno zanimanje za kulturne naloge občine, ki se le prerade prepuščajo privatni iniciativi, največ pa to, da sestavljanje občinske kronike ni bilo od nadzorne oblasti nikdar zaukazano. Kraljevska banska uprava je sicer pred leti pripravljala obvezno uvedbo občinske kronike, a jo je zaradi predvidene reorganizacije naših občin zopet odložila. No in tako je občinska kronika v našem podežlju malo znana reč in marsikateri čitatelj bo ob gornjem naslovu nejevoljno vpraševal: kaj pa nam je še tega dela treba? Ali ima kronika danes sploh še kak pomen? In če ga ima, saj imamo vendar župne kronike, ki beležijo tudi posvetne dogodke, in šolske kronike in arhive in knjige in časopise, torej dosti virov, iz katerih bodo zameci lahko čitali o vsem, kar giba današnjo dobo in kar bodo hoteli o njej vedeti.

Moti se, kdor tako misli. Omenjeni viri občinske kronike ne morejo nadomestiti. Vsa čast župnim in drugim kronikam, toda namenjene so posebnim potrebam dotične ustanove. One gledajo življenje s svojega posebnega stališča in ne morejo ne po ozemlju, še manj po stvari podati vsega dogajanja v občini. Arhivi so sicer važen vir zgodovine, služijo pa enako le posebnim potrebam in so predvsem vir prava; iz njih si je mogoče ustvariti o preteklosti le nepopolno sliko in še ta se mora z velikim trudom sestavljati. Sicer pa, koliko občin ima star, urejen arhiv? In koliko drugih uradov? Uradni spisi se od časa do časa škartirajo, največkrat nepremišljeno ali vsaj samo z vidika trenutnih upravnih potreb. Kdo pa misli na potrebe bodočnosti? Spominjam se okrajnega načelstva, kjer so v l. 1918. v prvem navdušenju prevratnih dni pometali cele sklade uradnih spisov v Savo, češ, proč s staro šaro, napočila je nova doba! Koliko dragocene krajevne zgodovine je bilo s tem uničene, se sploh ne da več dognati. — Knjige in časopisi, ki jih imamo res lepo število in prav dobrih, morejo naslikati našo dobo le v velikih obrisih, in tudi to le z gledišča te dobe. Manjkajo jim one toliko važne in zanimive podrobnosti, ki šele morejo biti podlaga znanstvenemu raziskovanju in spoznavanju naše dobe za naše potomce in za nas same. Te podrobnosti pa se morejo zbirati le v široko razpredenem drobnem delu, raztegnjenem v zadnjo gorsko vas. O b č i n a je tisti činitelj, ki edini je v stanu, da to delo z uspehom opravlja. Ona je upravna edinica

z najširšo pristojnostjo. Omejitev skoro ni; česar ne vrši samostojno kot samoupravno telo, vrši kot pomočnica državne uprave. Ona pozna in mora po službeni dolžnosti poznati in opazovati vse, kar je in kar se dogaja v njenem okolišu. Občina ima pa tudi kulturne naloge (§ 76., točka 6. zakona o občinah), in kot taka je dolžna, da izkoristi prednosti svojega položaja in svoja sredstva za velevažno kulturno delo, ki je predmet temu članku.

Čas hiti. Naglo se vrstijo dogodki drug za drugim, danes naglejše nego kdajkoli prej. Hitro obledi vtis, ki ga je napravil na nas ta ali oni dogodek, čigar pravega pomena in daljnosežnosti vselej niti spoznali nismo, niti je takoj od početka spoznati ne moremo. Poznejša sodba je često drugačna in — pravilnejša. Potrebno je zato, da s tekočim beleženjem vsega, kar je omembe vrednega, damo sebi in zanamcem priliko, da si potek teh dogodkov lahko vsak čas predočijo. Kako zanimivo in poučno je, listati po starih zapiskih in se vživljati nazaj v preteklost! In koliko lažje, lepše in pravilnejše si moremo ustvariti sliko preteklosti, če se poedini dogodki, preprosto in vestno popisani, vrstijo neprisiljeno sami pred našimi očmi, kakor pa če jih moramo po različnih virih s trudom iskati, ali si jih iz splošnih popisov umetno rekonstruirati! V tem je veliki pomen kronike, da slika dogodke objektivno in točno, kakor so se dogodili, na preprost, vsakomur dostopen način, brez komentiranja in razglabljanja, ki radi svoje subjektivne note poznejše raziskavanje bolj moti nego podpira, ter v vseh podrobnostih.

O važnosti zgodovinskega študija v obče mi ni treba pisati; saj jo priznava vsakdo. Poudariti pa moram veliko važnost študija domačinstva.

Slovenci smo eksponiran, majhen narod. Stisnjeni med močne sosedo in stoletja pod tujo vladavino, brez lastne zgodovine, smo neodoljivo podlegali vplivu tujih višjih kultur in tako izgubili sila veliko lastnih narodnih osobin. Ali naj se to nadaljuje? V lastni državi tuji vpliv sicer ni tako silen, je pa še vedno velik. Industrializacija in tujski promet nas hitro bližata našim zapadnim sosedom. Civilizatorno nas sicer dvigata, narodnokulturno nam pa škodujeta, ker izpodrivata domačo kulturo. Moderne tehnične pridobitve kakor film, radio in gramofonska plošča delujejo pri nas v tem pogledu uničujoče, ker širijo skoro izključno le tujo kulturo in pa mnogo — kiča, ki naš narod zastruplja. Škoda bo nepopravljiva, če se tem vplivom ne zoperstavimo z vsemi sredstvi. V stremljenju po ohranitvi narodne kulture in njeni intenzivaciji nam bo v pomoč tudi kronika. Izgubili smo v svoji preteklosti sicer veliko, nismo pa izgubili vsega. Mnogo je še ohranjenega v ljudstvu, in to se mora skrbno zbrati in odslej vestno beležiti. Izgubiti se ne sme ničesar več!

Veliki narodi so spoznali, da črpajo vso svojo moč iz ljudstva in da more prava narodna kultura vznikniti samo iz njega in iz njegove tesne povezanosti z rodno grudo. Slovenci nimamo poudara, da ne bi svoje kulture gradili na enaki podlagi. Za nas velja

še bolj kakor za velike narode geslo: spoštujmo svoje prednike in to, kar so nam izročili: svoj jezik, svoje šege, svoje pesmi, svojo umetnost. Zbirajmo ta izročila in uveljavljajmo jih v vsem javnem in privatnem življenju! Le na ta način bomo mogli svojo narodno svojstvenost ohraniti in dalje razvijati. Storili bomo veliko kulturnopolitično delo in naši potomci nam ne bodo mogli očitati, da smo bili zanikrni.

Že iz teh vrstic, še bolj pa pozneje bo čitatelj videl, da kronika ni golo ljubiteljstvo ostarelega in v preteklost zaverovanega človeka. Ona je velpomembno sredstvo za vzgajanje smisla za domačinstvo, čuta občinske skupnosti in čuta strnjenosti z rodno zemljo. Vsakdo ljubi svojo zemljo samo toliko, kolikor jo pozna. Vir spoznavanja pa je občinska kronika, ki mora — pravilno in smotreno pisana — postati bogat vir najožje domače zgodovine. V daljnem posledku pa vzgaja kronika ljubezen do širše in najširše domovine, do vsega naroda, in utrjuje čut narodne in državne skupnosti, kar je morda njen največji pomen.

Kaj ima od kronike znanstvenik, sem že zgoraj omenil. Tudi upravniki imajo koristi od nje. Župani in občinski uradniki, kakor tudi uradniki nadzornih oblastev se menjajo, občina ostane. Pride nov župan, nov občinski tajnik, iz kronike se bo najhitreje in najlepše informiral o vseh prilikah v občini in se tako z večjim razumevanjem upeljal v svoje delo nego brez nje.

V naslednjih poglavjih hočem čimbolj izčrpno in priprosto opisati, kaj je občinska kronika, kakšno vsebino naj ima in obliko, ter kdo in kako naj jo piše, da bo dosegla omenjene cilje. Dani nasveti in navodila niso mišljena tako, da bi se jih občina morala strogo držati, ali da si ne bi celo mogla izbrati popolnoma drugačnega načina vodenja kronike. Neka enotnost bi bila sicer na mestu; a to more doseči samo oblast. Popolna enotnost pa bo v tej stvari težko dosegljiva, ker so razmere pre-različne. Za malo občino na primer bo zadostovalo najenostavnejše kronološko naštevandejstev, brez notranje zveze; več bo tudi komaj zmogla. Večja občina bo že morala snov deliti po stvarnih področjih, da ne postane kronika nepregledna. Mesta imajo v vodenju kronike svojo tradicijo, pri kateri je najboljše da ostanejo odnosno si jo izpremenijo po lokalnih prilikah in lastnem preudarku. Razlike bodo tudi v vsebini zapiskov. Kmečka občina na primer bo dajala več prostora agrarnim dogajanjem, industrijska socialnim itd. Skušal sem najti tip kronike, ki bi najbolje ustrezal našim potrebam ter razmeram povprečne podeželske občine ne da bi presegal njene moči. Občine pa si morejo iz opisa izbrati, kar se jim zase prikladno zdi.

Pisanje občinske kronike zahteva prav malo časa in stroškov in nobene posebne izobrazbe.

(Nadaljevanje sledi.)

Pobiranje zakupnine za osredke in polosredke.

Nekatere občine ne pobirajo zakupnin od osredkov (enkav) in polosredkov (polenkav), ki so bili od ozemlja občinskega lovišča priznani lastnim loviščem. § 7. zakona o lovu izrecno predpisuje, da je za osredke in polosredke plačevati odškodnino, ki je sorazmerna zakupnini, doseženi za občinsko lovišče.

Zakupnino za osredke in polosredke naj občina pobira istočasno, ko pobere zakupnino za občinsko lovišče.

Pri tej priliki naj bo tudi opozorjeno na lovsko zakupnino za zemljišča, ki so zaradi poprave mej (arondacije) pripadla sosednemu lovišču. Zakupnino za zemljišča, ki so predmet arondacije, dobi ona občina, v katere območje spadajo dotična zemljišča po zemljiškem katastru.

Pripomba: Pojasnila glede sorazmerne zakupnine za osredke in polosredke so na strani 56. »Zbirke lovskih zakonov z razlago«. Ta zbirka se dobi pri Tiskarni Merkur, d. d. v Ljubljani. Glede zakupnine za arondirana zemljišča je dobiti pojasnila na strani 27. navedene Zbirke.

Najmanjša površina za podzakupna lovišča.

Glede odobrevanja podzakupa lovišč, ki jih oddajajo v zakup na javni dražbi občeupravna oblastva prve stopnje, je v § 14., odst. 2. zakona o lovu in čl. 22. banovinske lovske uredbe predpisano, da mora število podzakupnikov obenem z zakupniki ustrezati površini lovišča. Niti zakon o lovu niti banovinska lovska uredba pa ne vsebujeta nobenega striktnega določila, ki bi predpisovalo najmanjšo površino podzakupnega lovišča. Spričo te nepopolnosti v zakonu oziroma v lovski uredbi, si prvostopna upravna oblastva niso na jasnem, ali je dopustno odobrevati podzakupne s poljubno površino, ali pa z ozirom na predpis § 4. zakona o lovu samo z najmanjšo površino 200 ha, oziroma glede na predpis § 5., odst. 3., zakona o lovu samo za najmanjšo površino 500 ha.

Da se v tem pogledu ustvari enoten postopek in da se izvajanje predpisa § 14., odst. 1., cit. zakona čim bolj prilagodi zakonodajalčevemu namenu, izraženem posebno očito v § 5., to je, da naj ima vsako lovišče potrebne predpogoje za umno gojitev in umno izkoriščanje lova, je kr. banska uprava izdala dne 4. marca 1957 pod III/7, No. 859/1, na osnovi § 38., zakona o banski upravi in § 40. zakona o lovu, po zaslišanju Zveze lovskih društev v dravski banovini, odredbo s sledečimi določili:

1. Ako oddaja zakupnik dele lovišča v podzakup, se sme izdati odobritev podzakupa po § 14., odst. 1., zakona o lovu, v zvezi z odstavkom 2. tega § in čl. 12. banovinske lovske uredbe.

samo za površino z najmanj 500 ha in pod pogojem, da si pridrži zakupnik najmanj 500 ha svojega zakupnega lovišča:

2. odstopek od točke 1. te odredbe je dopusten samo v primerih, kadar odda zakupnik dele svojega lovišča v podzakup lovskemu upravičencu sosednjega lovišča (občinskega ali izločenega lastnega lovišča). Toda tudi v tem primeru mora ostati zakupniku najmanj 500 ha lovišča. A. Š.

Iz občin

Vojna evidenca.

Zadnji čas se je začelo prakticirati od strani vojnih okrožij, da mora oseba, katera je po § 17. zakona o občinah zadobila članstvo druge občine, vložiti kolkovano prošnjo na vojno okrožje, da se prepiše v vojaško evidenco tiste občine, kjer je članstvo pridobila. Brez kolkovane prošnje se tudi na uradno poročilo občine ne prepiše.

Prosimo za intervencijo pri merodajnih, da se stvar razčisti in da se izda okrožnica, v kateri naj bo jasno povedano, da-li mora moška oseba, ki je pridobila po § 17. zakona o občinah članstvo druge občine, res vložiti kolkovano prošnjo na vojaško oblast radi prepisa, in ali ne zadostuje že uradno obvestilo občine, kjer je oseba članstvo pridobila. Obč. S.

Posredovali smo na merodajnem mestu in upamo, da bo zadeva v kratkem ugodno urejena. Uredn.

Poizvedbe o domovinskih stvareh.

Dogodili so se pri nas slučajji, da se spisi o priznanju občinskega članstva, zlasti oseb, ki bivajo v inozemstvu, od strani tukajšnjega okrajnega načelstva dostavljajo orožniški postaji, da ona ugotovi članstvo občine. Bila je pri tukajšnji občini navada, da je bil tak spis s poročilom orožniške postaje potem dostavljen od okraja kr. banski upravi, slednja pa je spis vrnila z naročilom, da naj ugotovi članstvo domovinska občina, kar se je nato tudi zgodilo. Prosimo za intervencijo pri merodajnih, da se izda odredba, da ima o članstvu občine poročati samo občina, ker je to po zakonu le njena pravica, ne pa orožniška postaja. Obč. S.

Res je, da orožništvo ni namenjeno poizvedovalni službi v domovinstvu in v drugih strokah, ki nimajo z javno varnostjo nobene zveze. Okrajna načelstva so dobila opetovano navodila, da orožništvo ne uporabljajo za take posle, ker jih ti le odtegujejo svojemu pravemu poklicu. Orožniške postaje, ki se same pritožujejo nad preobremenjenostjo s poizvedovalnim delom, bodo le vesele, če se vaši želji ustreže.

Vendar pa včasih tudi v teh stvareh ne gre brez orožništva. Krive so največkrat občine same, ki ali ne odgovarjajo zadosti hitro — ravno primeri iz inozemstva so često zelo nujni, ker je dotičnik v bolnišnici ali v zaporu — ali pa v skrbi za občinsko blagajno trdovratno vztrajajo pri odklonitvi ali

celo namenoma otežujejo ugotovitev, četudi vse kaže na to, da je oseba res tja pristojna. Okrajna načelstva so v takih primerih prisiljena, da se poslužijo organov, ki v stvari niso zainteresirani. — Posredovali pa bomo, da se bo to godilo samo izjemoma. Uredn.

Iz upravnega sodstva

Pristojnost v trošarinsko-kazenskih stvareh.

Upravno sodišče v Celju je z razsodbo z dne 10. avgusta 1936, opr. št. F 622/36-5 razveljavilo odločbo dravske finančne direkcije, s katero je bila ta potrdila obsodbo glavnega oddelka finančne kontrole v N. v zadevi neke prikrajšbe občinske trošarine. Razsodba je utemeljena takole:

Država in samoupravne edinice se za dosego svojih upravnih smotrov poslužujejo določenih organov, ki se za razliko od sodnih in zakonodajnih organov imenujejo organi javne uprave. Ti organi javne uprave so ali poedine fizične osebe ali skupine fizičnih oseb. Vrsta in obseg poslov, ki jih določeni javni organi po pozitivnih zakonskih določilih smejo in morajo izvršiti, je njih kompetenca (**pristojnost**). Kompetenca je stvarna in krajevna. Z ozirom na stvarno kompetenco, to je po značaju in vrsti poslov, delimo organe v oblastva in ustanove. **Oblastva** imenujemo v pravnem in zakonodajnem izrazoslovju one organe, ki so jim po pravnem redu odkazane izvestne oblastvene funkcije, ki se napram onim subjektom, nad katerimi se te funkcije izvršujejo, kažejo v obliki posebnih činov ali aktov, ki jih imenujemo oblastvene akte. Bistvo takih aktov je v tem, da se z njimi vedno, včasih več, včasih manj izrazito, vrši avtoritativni poseg v pravno območje poedinca. Po tem, da **ustanova** takih oblastvenih aktov, pri katerih gre za izraz enostranskega imperija nad kakim subjektom, ne sme izdajati, ako za to ni upravičena po posebnem zakonu oziroma uredbi, izdani na osnovi izrecnega zakonskega pooblastila, se loči ustanova od oblastva.

V skladu s tem zakon o organizaciji finančne uprave deli **finančno-upravne institucije** (v širšem pomenu besede) v oblastva in ustanove. V tem zakonu so namreč navedena kot oblastva (uradi) ministrstvo za finance (§ 1.), državna pravobranilstva (§ 9.), finančne direkcije (§ 10.), davčne uprave (§ 25.), carinarnice (§ 25.) in katastrske uprave (§ 28.), kot ustanove pa finančna kontrola (§ 30.). Po besedilu tega zakona je **finančna kontrola** ustanova finančne uprave za izvrševanje finančne kontrolne službe po zakonu o organizaciji finančne kontrole in po posebnih zakonih, kakor tudi za izvrševanje drugih nalog, ki so ji odrejene s posebnimi predpisi in naredbami pristojnih oblastev. Zakon o organizaciji finančne kontrole v obliki uredbe, s katero se spravljajo v sklad odredbe zakona o organizaciji finančne kontrole z zakonom o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih z dne 25. aprila 1935 (Ur. list, kos 52/25), taksativno navaja naloge finančne kontrole v čl. 10, v čl. 25 in sledečih pa pravice, ki se jih sme finančna kontrola posluževati pri izvrševanju svojih nalog. Po določilih tega zakona odnosno uredbe je finančna kontrola **pomožni organ** finančne uprave, ki opravlja kontrolno in v določenih primerih tudi varstveno službo, v dohodarstvenokazenskih stvareh pa nastopa le kot organ za pobiranje, preprečevanje in odkrivanje tihotapskih in drugih prestopkov po finančnih predpisih ter kot organ za poizvedovanje, **ne pa tudi kot organ za izrekanje razsodb** in odločb proti poedincem, s katerimi se le-tim nalagajo izvestne v zakonu predvidene obveznosti kot posledica kršitve fiskalnih predpisov.

Take razsodbe in odločbe, ki so izrazito **oblastveni akti**, sme izdajati samo oni organ, ki je po mestu, ki ga zavzema v organizaciji državnih in samoupravnih institucijah **oblastvo** in je po odnosnih zakonskih predpisih za to izrečno pooblaščen.

V celem zakonu o organizaciji finančne kontrole z izpremembami in dopolnitvami ni nobenega določila, ki bi pooblaščalo finančno kontrolo iz-

dajati oblastvene akte, zlasti pa razsodbe, ki so izraziti oblastveni akti. Po tem zakonu je delovanje finančne kontrole kot pomožnega organa finančno upravnih oblastev omejeno le na ugotavljanje izvestnih činjenic in okolnosti, ki morejo v konkretnem primeru biti podstava za izdajo oblastvenega akta, ki ga pa ne izda finančna kontrola, temveč oblastvo, ki je po zakonu za to pooblaščen, na osnovi po finančni kontroli ugotovljenih činjenic.

Finančna kontrola torej niti po terminologiji zakona o organizaciji finančne uprave niti po nalogah, ki so ji naložene z zakonom o organizaciji finančne kontrole, **ni oblastvo**, nego je **ustanova** finančne uprave, ki nastopa le kot pomožen organ finančnih oblastev v po zakonu o organizaciji finančne kontrole in po posebnih zakonih predvidenih primerih.

Kakor je bilo že zgoraj rečeno, se more tudi oni instituciji, ki je po ustroju državne uprave samo ustanova, dati značaj oblastva, to je **poveriti** ji izdajanje oblastvenih aktov, toda **le z zakonom** odnosno z uredbo na podstavi izrecnega zakonskega pooblastila. V zvezi s tem je rešiti vprašanje, ali je s kakšnim zakonom oziroma uredbo bila na finančno kontrolo prenesena naloga in pravica izdajati razsodbo o tihotapskih prestopkih glede banovinske in občinske trošarine, ki jo imajo v smislu zgornjih izvajanj značaj oblastvenega akta.

Po čl. 80 zakona o drž. trošarini so za presojanje tihotapskih prestopkov glede banovinske in občinske trošarine na **prvi** stopnji pristojna oblastva, ki pobirajo trošarino, občine, davčne uprave in carinarnice, na **drugi** stopnji pa so za pritožbe pristojne finančne direkcije.

Dotični državni ali samoupravni organ, ki je po tem določilu pristojen za razsojanje tihotapskih prestopkov, mora torej izpolniti dva pogoja: 1. biti mora po ustroju državne ali samoupravne uprave **oblastvo** in 2. **pobirati** mora občinsko trošarino. Ako eden teh dveh pogojev ne obstoja, pristojnost po čl. 80 navedenega zakona ni podana.

Finančna kontrola ni oblastvo po ustroju državne uprave. Tudi ni finančni kontroli s čl. 80 zakona o državni trošarini za razsojanje tihotapskih prestopkov dan značaj **oblastva**, ker v tem določilu ni izrecno navedena. Zato pristojnost finančne kontrole po navedenem določilu ni podana, četudi ji je poverjeno pobiranje banovinske in občinske trošarine. Če je zakonodajalec smatral za potrebno, da je poleg tega, da je odredil, da je za presojanje tihotapskih prestopkov glede banovinske in občinske trošarine pristojno **oblastvo**, ki **pobira** trošarino, izrecno navedel poleg **občine** še **davčne uprave** in **carinarnice**, ki so po ustroju javne uprave že itak oblastva in ki morejo v smislu čl. 76 zakona o državni trošarini tudi samo izjemoma, kakor finančna kontrola, pobirati trošarino, potem bi brez dvoma, če bi hotel, da bi bila finančna kontrola pristojna za razsojanje po čl. 80 navedenega zakona, kadar ji je poverjeno pobiranje banovinske in občinske trošarine, poleg navedenih oblastev naštel tudi finančno kontrolo, posebno še zaradi tega, ter le-ta kot taka ni oblastvo.

Tudi pravilnik za izvrševanje določil o banovinski in občinski trošarini nima nobenega določila, ki bi poveril finančni kontroli razsojanje o tihotapskih prestopkih glede banovinske in občinske trošarine.

Iz vsega navedenega je razvidno, da z nobenim izrecnim zakonskim določilom **ni oblast** za presojanje tihotapskih prestopkov po čl. 80 zakona o državni trošarini **prenesena na finančno kontrolo**, marveč je nastala ta oblast samo potom prakse zaradi tega, ker finančna kontrola **pobira** trošarino. Sicer pa se v tem pogledu tudi ni dosledno postopalo. Razsodbe glede tihotapstva banovinske in občinske trošarine so namreč izrekli glavni oddelki finančne kontrole tudi takrat, kadar je bilo poverjeno pobiranje trošarine oddelkom finančne kontrole, ki bi bili sami, če bi za to pristojnost zadostovalo zgolj dejstvo pobiranja trošarine, pristojni za izrekanje razsodb, ne pa glavni oddelki. Ti bi, če bi se dosledno postopalo, mogli biti pristojni za razsojanje le takrat, kadar jim je poverjeno pobiranje trošarine, kar pa je slučaj le v onih občinah, na področju katerih glavni oddelki vršijo naloge oddelkov finančne kontrole (točka 3, čl. 30 zakona o organizaciji finančne uprave).

Iz vsega navedenega izvira, da finančna kontrola v smislu čl. 80 zakona

o državni trošarini ni pristojna za presojanje tihotapskih prestopkov, četudi ji je v smislu čl. 76 navedenega zakona poverjeno pobiranje trošarine. V takih primerih je po čl. 80 zakona o državni trošarini v zvezi s čl. 76 odst. 1 istega zakona in čl. 5 pravilnika za izvrševanje določil o banovinski in občinski trošarini pristojna za razsojanje tihotapskih prestopkov občina, ker je smatrati, da občina pobira trošarino, ki pa tega ne vrši po svojih uslužbenih, nego se z odobritvijo pristojnega oblastva v to svrhu poslužuje organov finančne kontrole, ki jih je v tem pogledu smatrati za pomožne organe občine. Seveda zgoraj navedeno ne velja za banovinsko trošarino na vino in žganje, ker veljajo glede banovinske trošarine za ta dva trošarinska predmeta predpisi uredbe o višini, načinu in kontroli pri pobiranju banovinske trošarine na vino in žganje z dne 8. maja 1934, ki je v Dravski banovini stopila v veljavo dne 20. maja 1934.

Ker torej odločba prve stopnje ni izdana od pristojnega organa, je postopanje bistveno nedostavno.

Uprašanja in odgovori

13. Ubožna oskrba; stroški poroda.

Članica tukajšnje občine se nahaja že dalj časa v tujih občinah. Ona je poročena, njen mož se nahaja v Ameriki. Mož ji je pred leti poslal večjo vsoto denarja, da naj si vse potrebno uredi in se preseli za njim v Ameriko. Ona pa tega ni storila, pač pa je denar lahkomišelnostno zapravila. Dobili smo že več plačilnih nalogov občine C. naj povrnemo izplačano podporo, imenovani v sili nakazano, kar smo tudi storili. Sedaj pa je naša občina prejela poziv, da povrne 200 Din kot povračilo stroškov babici, ki je omenjeni naši članici nudila pomoč pri porodu. Tukajšnji občinski odbor se temu plačilu protivi, ker ima občina nastavljeno stalno pogodbeno babico. Ta sklep odbora smo babici potom občine S. sporočili, nakar nam je zagrozila s tožbo. Da se izognemo nepotrebnim stroškom, prosimo pojasnila ali je v danem primeru občina dolžna te stroške poravnati ali ne?

Obč. S. L.

Odgovor: Po še veljavnih navodilih za babice z dne 27. maja 1927 »Uradni list« št. 325/76 mora vsaka občinska babica poslovati pri siromašnih porodnicah brezplačno. Nuditi jim mora pomoč pri porodu in največ devetdnevno nego. Zakon ne loči med porodnicami, ki so v občino pristojne, in nepristojne. Tožba, s katero vam babica grozi, po našem mnenju ne bo imela uspeha ne v upravni, ne v sodni poti. Ako ima porodnica premoženje, more babica iztožiti babiško pristojbino le od nje, nikakor pa ne od domovne občine.

14. Domovinstvo ločenke.

Dobili smo v breme občine ločenke, katere mož biva v Milanu, Italija. On poseduje tam precejšnje premoženje, tukaj v naši občini pa vri in eno njivo v približni vrednosti 15.000 Din. Glede domovinstva te ločenke smo v sporu z občino D., kjer je bila ločenka rojena in kamor mislimo, da spada, ker nosi sedaj svoje dekliško ime. Okrajno načelstvo je odločilo v korist občini D., češ da je imenovana po možu pristojna v našo občino, dokler si ne pridobi domovinstva z 10 letnim bivanjem v kaki drugi občini. Mi moramo sedaj plačati vzdrževalnino v višini 700 Din za trimesečno vzdrževanje v nekem dobrodelnem zavodu ter jo moramo naprej vzdrževati v naši občini, kamor je bila poslana bolna in skoraj bosa. — Prosimo nasveta, kako se nam je ravnati glede domovinstva in kako bi nam bilo mogoče v Italiji živečega moža ločenke prisiliti, da bi nam vrnil stroške, ki smo jih imeli in jih še imamo z vzdrževanjem njegove žene.

Obč. P.

Odgovor: Informacija ni popolna; nejasna je v toliko, ker se iz nje ne vidi, ali gre za ločeno, ali za razvezano ženo, ali za ženo, katere zakon je bil razveljavljen. Trdite namreč, da ima ta ločenka sedaj svoje dekliško ime. To pa je mogoče le pri razvezanem odnosno pri razveljavljenem zakonu, ne pa pri ločenem. Tudi je nejasno to, da je okrajno načelstvo v sporu

zaradi domovinstva te ločenke že odločilo, čeprav ste imeli spor z občino iz drugega okraja. Za take odločbe je pristojna le banska uprava. Glede domovinstva naslednje:

Če je bil zakon »ločenke« razveljavljen, se je vrnila ta v pristojnost, ki jo je imela pred poroko kot dekle. Če je bil njen zakon razveden, je pristojna tja, kjer je bil njen mož ob razvedbi zakona. Glede pravih ločenk pa je praksa še neustaljena; banska uprava stoji na stališču, da ločena žena kljub ločitvi še dalje sledi možu v domovinstvu, dočim ministrstvo ločenko istoveti z razvezano ženo, to je ona obdrži članstvo, kot ga je imel njen mož ob razvedbi. Sodbe državnega sveta pa doslej še ni. Zakon o občinah ločenke tudi ne omenja. Po naziranju ministrstva si ločenka po 10 letnem bivanju v občini more pridobiti samostojno članstvo, po naziranju banske uprave pa ne, ker da sledi še vedno možu. Zato zahtevajte, da spor odloči banska uprava. Dokler ta spor ni rešen, ste dolžni za ločenko skrbeti; smete pa zahtevati, da jo oskrbuje v svoji občini in ne v dobrodelnem zavodu, če je to za vas cenejše. Po ugotovljenem domovinstvu boste smeli zahtevati povračilo od domovne občine.

Glede vzdrževanja vpoglejte še sodni spis, kjer je teklo postopanje med »ločenko« in njenim možem, oziroma razsodbo o tem sporu. Če je bil zakon sporazumno ločen, je v sodnem sklepu določeno, kaj je z vzdrževanjem žene-ločenke; če je bil zakon nesporazumno ločen, bo tudi v sodbi odločba o vzdrževanju. Pri razvezi zakona pa je glede vzdrževanja odločilno to, kar je izreklo sodišče o krivdi razveze (če je mož kriv, vzdržuje, sicer ne). Pri razveljavih zakonih mož ni načelno dolžan, skrbeti za svojo bivšo ženo. — Sodne spise bo vpogledati tudi zaradi tega, ker bo iz njih razvidno, ali sta imela kake ženitne pogodbe med seboj in kaj je bilo v njih za primer prestanka oziroma ločitve zakona določeno odnosno dogovorjeno.

Če je mož po zgoraj povedanem še sedaj dolžan skrbeti za svojo »ločeno« ženo, bo občina smela od njega terjati povračilo izdanih podpor in stroškov vzdrževanja, sicer ne.

15. Domovinstvo nezakonskih otrok.

Kam je pristojen nezakonski otrok vdove?

Obč. L.

Odgovor: Nezakonski otrok vdove je pristojen v občino, kamor je bila pristojna njegova mati ob porodu, in ne v občino, kamor je bila mati pristojna kot dekle. Običajno je tak nezakonski otrok pristojen v isto občino, kakor zakonski otrok, to je kamor je bil pristojen pokojni mož nezakonske matere. Razlika je le v tem, da nezakonski otroci sledijo materi, če si ta pozneje samostojno pridobi novo članstvo, dočim zakonski otroci obdržijo članstvo svojega zakonskega očeta.

16. Stroški za skupno brv.

Pred enim letom se je preko potoka S. zgradila brv. Naša občina in občina H. sta napravili pogodbo, da k stroškom za to brv prispeva vsaka polovico, in da nanje odpadajoči znesek — na vsako po 750 Din — plačata takoj, čim bo brv izgotovljena. Ko je bila brv izgotovljena, ni imela občina H. denarja, dobavitelj lesa in delavci so pa zahtevali takojšnje plačilo. Naša občina je založila ves znesek 1500 Din. Terjala je že trikrat občino H. za povračilo njene polovice, a ne dobi niti odgovora. — Kako naj se od občine H. izterja 750 Din, sodnim putem, ali po občnem upravnem postopku, in na kakšen način? Ali se lahko doklade zarubijo? Ali lahko to naša občina sama izvede, ali naj naprosi okrajno načelstvo?

Občina P.

Odgovor: Ker gre očitno za brv v zvezi javne poti, zadeva ni civilnopravna. Obrnite se po pristojni poti na okrajno načelstvo v Pr., da v stvari odloči po zakonu o samoupravnih cestah. Stroški se delijo po razmerju interesov, ki jih imata občini pri brvi. Če se je to razmerje že od občin samih sporazumno določilo, bo ugotovitev višine prispevka za občino H. odpadla. — Ko postane odločba pravnomočna in občina H. prisojenega ji dela tudi tedaj ne bi plačala, predlagajte pri pristojnem okrajnem načelstvu upravno eksekucijo. Sami ne morete rubiti.

Občinski personalni izdatki. Po uradni statistiki o izvršenih osebnih in materialnih razhodkih v občinskih proračunih za l. 1935/36 (*«Naša Samouprava»*, Beograd, št. 2-5) so znašali osebni izdatki za omenjeno leto v občinah Dravske banovine 17.9% vseh proračunskih izdatkov. Dravski banovini sledijo: dunavska banovina z 34.4, primorska z 34.8, savska z 33.8, drinska z 40.7, vrbaska z 41.6, zetska z 44.2, moravska z 45.2 in vardarska z 47.3 odstotki. Povprečje v celi državi znaša 35.6%. — Procentualno potrošijo torej občine sosedne savske banovine za personalne izdatke točno dvakrat toliko kakor naše občine, občine vardarske banovine pa skoraj trikrat toliko. Naše občine stojijo celo za polovico pod povprečnim odstotkom v državi. Z definitivno ureditvijo občinskih uslužbenskih razmerij v dravski banovini bo naš odstotek sicer nekaj višji, vendar pa bo še daleč pod povprečjem v državi. Iz tega se vidi, da je naša občinska uprava v primeri z ostalimi banovinami in v razmerju s stvarnimi izdatki zelo cenena.

Oznamenovanje krajev in hiš je večina občin dravske banovine v l. 1930 na podlagi izvršilnih odredb banske uprave zelo lepo izvedla. Inozemcem so všeč naše tablice v državnih barvah; turist se hitro orientira, ker nosi vsaka hišna tablica razen hišne številke še ime kraja, ki mu hiša pripada, avtomobilist pa z velikih krajevnih tabel hitro spozna kraj, skozi katerega vozi. Izkušnje teh šestih let so zopet pokazale, da so trajno dobre le emajlirane železne table. Te so še danes take kakor nove in bodo take ostale še skozi desetletja. Ne sonce ne dež ne veter jih ni niti malo izpremenil, razen kjer so bile z nerodno montažo okrušene. Lakirane pločevinaste table, ki jih je banska uprava takrat iz razlogov štednje in predvidene komasacije občin tudi dopustila, pa bledijo in razpadajo, da jih je žalostno gledati. Posebno Dolenjska je s temi ceneniimi manjvrednimi izdelki močno preplavljena. Točno in lično oznamenovanje je na zunaj viden znak, da je v občini in v državi red in da uprava funkcioniira. Manjkajoče in razpadajoče oznamovalne table pa napravljajo vtis zanikrnosti, ki si ga Slovenija ne sme želei, ako reflektira na večje dohodke iz tujkega prometa. — Pomankljivo je še oznamenovanje krajev s krajevnimi tablam, ki nosijo tudi naziv občine, kar je pač posledica še vedno ne zaključene prekomasacije in preimenovanja občin. Ta pomankljivost se neprijetno opaža ob važnih avtomobilskih cestah, ki bi morale biti vzorno oznamovane. — Dobro bi bilo, če bi sedaj takoj, še pred pričetkom glavne sezone vse občine, ki ne pričakujejo več teritorialnih ali imenskih sprememb, pregledale svoje vasi in namestile krajevne table povsod, kjer manjkajo, vsaj pa ob glavnih cestah, in sicer ob vsakem vhodu v kraj na prvi desni hiši (ker vozijo vozila po desni). Avstrijske občine imajo še celo označko, kje se kraj konča (*«Ortsende»*). — Ne podcenjuje naj se točno in vidno oznamenovanje krajev in hiš. Stroški zato pridejo v dobro celi banovini, ker dobro oznamenovanje dviga naš ugled v tujini in — poleg dobrih cest seveda — prispeva svoj del k poživljenju tujkega prometa.

Komasacija občin. Letošnji finančni zakon je prinesel v členu 45 amandman, ki pooblašča ministra za notranje zadeve, da sme v roku šestih mesecev s pristankom ministrskega sveta in s kraljevim ukazom spreminjati ozemlja občin, spajati občine in ustanavljati nove. S tem je stopila komasacija občin pri nas v novo fazo, o kateri upamo, da bo zaključna in da bo vprašanje občinskih teritorijev, ki že štiri leta moti našo upravo in razburja prizadeto javnost, definitivno rešena in za dolgo dobo likvidirana. — Dolgotrajnemu in mučnemu postopku po § 6. zakona o občinah (glasovanju volilcev) se more odločujoče oblastvo sedaj ogniti in izvesti tudi spojitve ali pregrupacije, ki bi bile po cit. členu neizvedljive. Kakor čujemo, se sedaj pri banski upravi obravnavajo zadevni predlogi, ki so dospeli od občin in od okrajnih načelstev. V razpravi so samo združitve občin ali občinskih delov, torej komasacije v pravem pomenu besede; zahtevki po ustanovitvi novih

malih občin se dosledno odklanjajo. — Pričakuje se, da bo komasacija končana že v enem mesecu, nakar se ne bodo sprejemali nobeni novi predlogi več. Prekomasacija bo precej obsežna.

Osnutek zakona o domovinstvu je izdelan in je bil razposlan banskim upravam v izjavo. Osnutek se v celoti naslanja na pri nas dobro znani in vpeljani domovinski zakon iz l. 1863, z novelo iz l. 1896. Osnutek predvsem opušča sistem občinskega članstva in uvaja za celo državo pojem domovinstva (zavičajnosti). Dve osnovni pravici daje domovinstvo: pravico do nemotenega bivanja in pravico do vzdrževanja za primer obubožanja. Izgon iz domovne občine je mogoč le po sodni obsodbi. Pridobi se domovinstvo derivativno (izvajano od druge osebe) ali izvirno (samostojno). Slednje deli osnutek v prostovoljni sprejem, ki ni vezan na noben pogoj, v prisilni sprejem po petletnem bivanju ob določenih pogojih, v avtomatično priposestevanje z desetletnim bivanjem (tudi ob določenih pogojih) in v avtomatično pridobitev z nastopom javne službe (vojaške osebe izvzete). Napram zakonu iz l. 1865 je osnutek v marsičem dopolnjen, tako, da ima prav malo vrzeli. Postopek je skrajšan in poenostavljen. Sprejeta je v domovinski zakon tudi celotna občinska ubožna oskrba, katere ureditev pa se enako naslanja na naše stare ubožne zakone. — Napram zakonu o občinah, ki odpravlja domovinstvo s šestimi členi, in po katerem je bilo zato težko delati, pomenja osnutek velik napredek, za dravsko banovino toliko bolj razveseljiv, ker uvaja nam dobro znana pravna načela, norme in nazive, tako da bomo imeli odslej prav lahko delo. Nekaj se bo osnutek po predlogih banskih uprav še dopolnil ali izpremenil, v splošnem pa je že sedaj zelo dober in le želimo, da bi postal čimprej zakon.

Krajevni leksikoni in almanahi se ponujajo od več zasebnih založništev. Svarimo občine pred preuranjenim nakupom. Dokler komasacija občin ni res zaključena, so vsi taki izkazi brez vrednosti, ker se bodo morali popravljati in bodo postali s tem nepregledni. — Priprost se z nam občin, razporejenih tabelarno po novem stanju in po stanju iz l. 1933, namerava izdati po končani komasaciji občin Županska zveza kot samostojno prilogo »Samoupravic«. Seznam bo sestavljen po uradnih podatkih in bo prikazal tudi potek komasacije (pri občinah, ki so bile opetovano prekomasirane), kar bo za upravne potrebe kakor domovinske razprave itd. dobrodošlo. Seznam bo točen in pregleden ter bo stal samo nekaj dinarjev. — **Krajevni repertorij** je tudi v programu. S tem delom pa se ne more pričeti, preden ni komasacija občin izvršena v podrobnostih, to je preden niso pregrupirane upravne in katastrske občine razmejene, kar se more pričakovati šele do jeseni. Takrat šele bo mogoče izdati kaj solidnega.

ZA ELEKTRIFIKACIJO

Občinskim upravam, javnim korporacijam, zadrugam i. t. d. nudimo vse vrste potrebni **elektro-materijal**: elektr. žice, svetilke, žarnice, aparate in ves pribor, ki spada zraven. Na zalogi imamo stalno **elektro-motorje** in **elektro-avtomatske črpalke** za hišne in javne vodovode, najboljših tvornic. Največja zaloga v Sloveniji vseh **elektro-tehničnih potrebščin**. Poznane solidne cene.

»ELEKTROINDUSTRIJA« d. d., LJUBLJANA

Gospodarska cesta 13 — telefon št. 23-14

Iz Županske zveze

POROČILO O IZREDNEM OBČNEM ZBORU ŽUPANSKE ZVEZE

Dne 16. aprila t. l. je imela Županska zveza svoj izredni občni zbor v frančiškanski dvorani v Ljubljani ob zelo lepi udeležbi županov iz vse banovine. Zborovanje je otvoril načelnik Županske zveze Nande Novak ob 10. uri 30 minut. Po ugotovitvi pravnega razglasa in sklepčnosti zborovanja je pozdravil navzoče, predvsem g. dr. Safaša, bivšega predsednika zveze češkoslovaških mest in trgov, uradnike banske uprave in zastopnike finančnega in poštnega ravnatelja. Prečital je nato vdanostne odnosno pozdravne brzojavke Nj. Veličanstvu kralju Petru II. Nj. Visočanstvu knezu namestniku Pavlu, predsedniku ministrskega sveta dr. Milanu Stojadinoviću in notranjemu ministru dr. Antonu Korošcu, ki so bile soglasno in z velikim navdušenjem sprejete. Nato preide k prvi točki dnevnega reda: poročilo načelnika, ki ga prinašamo v naslednjem izvlečku:

Sklicali smo vas na današnji zbor, da si zgradimo v izpolnjenih društvih pravih definitiven okvir, v katerem bomo delali, in da se posvetujemo o smernicah, ki naj nas pri našem delu vodijo. Čaka nas težko delo in zavedamo se prav dobro težav, ki nas pri uresničenju naših ciljev čakajo. Veliko se govori pri nas o samoupravi in se je govorilo, odkar stoji naša mlada država. Toda kako malo od tega se je uresničilo! V zadnjih sedmih letih smo silno nazadovali. Kaj nam je od samouprav, ki smo jih Slovenci imeli, še ostalo? Izgubili smo oblastne samouprave, okrajne zastope, okrajne blagajne, okrajne cestne odbore, zdravstvena okrožja, dobili nismo na njih mesta doslej ničesar; kajti banski svet nam pač ne more nadomestiti oblastne skupščine ali celo zakonodajnega deželnega zbora, ko pa smejo njegovi člani samo svetovati in opozarjati, kolikor jih ban sploh hoče poslušati. Enako nam današnji cestni odbori in ostali nadomestki za okrajno samoupravo ne morejo nadomeščati bivših okrajnih zastopov, ko pa so le izvrševalci volje državne uprave ter v vsem vezani na njene odredbe. Ostala nam je tako samo občinska samouprava, še ta v utesnjeni obliki, ki se mora v marsičem razširiti, da bo ustrezala našim potrebam.

Tudi sicer se je v teh letih zgodilo mnogo, kar je uničujoče vplivalo na samoupravno udejstvovanje in zelo neugodno tudi na državno upravo. O gaženju ljudske volje v tej dobi sploh ne bom govoril. Javna uprava pa, namesto da bi se bila poenostavila in dekoncentrirala, se je silno komplicirala, zbirokratizirala in centralizirala. Delo raste, da ga samoupravni, kakor tudi državni uradi težko zmagujejo; če pa pogledamo to delo bližje, vidimo, da gre večji del prirastka ne na kompliciranije življenske oblike in na hitrejši življenjski tempo današnje dobe, temveč na nesmotrno urejeno upravo, na preveliko centralizacijo upravnih poslov v ministrstvih in v banski upravi ter na pretirano in preobsežno nadzorstvo nad posli, ki so še danes poverjeni samoupravi. S tako urejeno upravo ne moremo biti zadovoljni; ona hromi državno upravo, ljudstvu pa jemlje veselje do sodelovanja.

Ne domišljam si, da bomo svoj ideal javne uprave tako hitro dosegli; smatram pa za našo dolžnost, da kot predstavniki slovenskega naroda in kot neposredni gledalci njegovih potreb obvestimo merodajne činitelje o svojih izkušnjah ter jih opozorimo vsaj na one nevedčnosti, ki nas najbolj težijo.

V mislih imam predvsem naš osnovni zakon, zakon o občinah, ter druge zakone in odredbe, ki so neposredno namenjene občinam.

Kakor znano, si mora pridobiti selska občina in celo podobčina od obritev ministrstva, celo dveh ministrstev, če hoče odsvojiti le ped svoje zemlje, ali najeti tudi najmanjše posojilo, ali skleniti karkoli, kar bi vezalo občinske finance preko dobe trajanja mandata občinskega odbora. Odobritveni posli so brez potrebe osredotočeni v najvišji upravni stopnji; z vsako malenkostjo ima danes posla poleg občine še okrajno načelstvo, banska uprava, ministrstvo financ in ministrstvo za notranje posle, skupaj

pet oblastev. Taka utesnitev občinske samouprave in nagomiljenje nadzornih poslov gotovo ni na mestu. Izkušnje so pa pokazale, da nadzorna oblast ni preprečila doslej niti ene prezadolžitve občin, pač pa jih je nekaj prav težkih, n. pr. v šolstvu sama odredila ali vsaj pospešila.

Finančna oblast občine je v pogledu njenih dohodkov omejena na doklade na direktni davek, trošarino in takse. To zadošča za čisto kmečke občine, kakršnih je pa pri nas čimdalje manj. V industrijski, letoviški in mestni občini zakon odpove. S trudom si iščejo te občine zakonito podlago za svoje najnujnejše dohodke in skušajo po ovinkih priti do nje, kar pa se jim povečini ne posreči. Z upravnimi odredbami, kakor s prepovedjo diferenciranja občinskih doklad, z maksimiranjem raznih taks in drugih dohodkov občine se je upravnim potom zožilo še to, kar daje zakon.

V tej zvezi moram omeniti tudi odpravo državne trošarine na alkoholne pijače in njeno nadomestitev s trošarinskimi taksami v letu 1932. Znano je, kako težke in nenadomestljive izgube je prinesla odprava kontrole nad prometom z alkoholnimi pijačami našim občinam in banovini, ne da bi bila vinogradnike iz njih težkega položaja rešila. Tihotapstvo z vinom, zlasti z vini iz savske in primorske banovine, se je razpaslo tako, da zgleđa, da se ne da več zajeziti. V samoobrambo morajo tudi že podeželske občine uvajati posebno kontrolo, nastavljeni lastne kontrolne organe, patrulje in leteče komisije, postavljati celo že mitnice. Občutno je zadelo nekatere občine tudi maksimiranje trošarinske stopnje na vino in žganje. Toda, če že koncediramo to maksimiranje v korist našemu vinogradniku, — sicer dvomim, da-li ima kaj od tega — vsekakor pa moramo zahtevati, da se prometna kontrola zopet uvede in da se organizira tako, da bo čim manj alkohola ušlo zatrošarinjenju ter da dobijo naše občine iz te velevažne davščine dohodek, kakršen jim po konsumu pijač v svojem okolišju gre.

Se eno željo imamo glede trošarin. Občinske trošarine, ki jih pobirajo organi državne finančne kontrole, se še vedno odvajajo banski upravi in od te šele občinam. Ta ovinek, ki je bil potreben svojčas, ko so bile naše občine še majhne in njih večina ni bila pri poštnem čekovnem prometu, je že dolgo nepotreben ter samo komplicira in podražuje delo ter zakasnjuje dovajanje dohodkov občin. Bili so časi, ko so se ti depoziti pri banski upravi nedopustno dolgo zadrževali ter uporabljali za tekoče potrebe banovine, medtem ko občina svojim najnujnejšim obveznostim ni mogla zadostiti. Mislim, da bi se sedanjí način pobiranja občinskih trošarin mogel brez škode za banovino poenostaviti in urediti tako, da se vse pobrane trošarine sproti, odnosno v primernih kratkih rokih odvajajo neposredno občinam.

Nova in nam nerazumljiva zapreka pri pobiranju občinskih trošarin je letos nastala v tem, da železniška uprava ne dovoljuje več vpogleda v železniške transportne listine zaradi kontrole nad uvoženimi alkoholnimi pijačami. Tudi poštna uprava (slučaj v Ljubljani!) dela težkoče.

Hujše občutito zakasnelo odvajanje občinskih doklad na direktni davek. Čudim se, da tukaj kljub mnogoletnemu neprestanemu moledovanju in intervencijam ni mogoče napraviti reda. Pobrane občinske doklade se še vedno pridržujejo, odnosno odvajajo v državno blagajno, občina pa čaka brez denarja in dostikrat ne more niti svojih uslužbencev plačevati. Pravilnik o knjiženju neposrednih davkov predpisuje, da morajo davčna oblastva, ko pobirajo davek, sorazmerno razdeliti plačano vsoto in jo knjižiti na račun davkov in raznih doklad. Davčna oblastva morajo torej izterjane zneske takoj ločeno knjižiti in na občinsko doklado procentualno odpadajoči del odvesti občin. Kljub temu pa izjavljajo, da pobirajo najprej državni davek in šele čim je ta pobran, avtonomne doklade, kar očitno nasprotuje jasnemu besedilu zakona. Mislim, da mi ni treba posebej opisovati, kako zelo ovira to zavlačevanje in to pridrževanje našega denarja redno poslovanje občine. Tak red gotovo ni v čast naši upravi.

Hudo bremenijo naše občine rastoči državni posli in razni izdatki za državne ustanove, ki jih država neprestano prenaša na občino, ne da bi skrbela istočasno za njih kritje. Taki izdatki ponižujejo dotično državno ustanovo, odnosno osebe, občino pa zelo zadržujejo v

izvrševanju njenih pravih komunalnih nalog. Izdatki občine za meroizkusne urade, ki pobirajo za svoje poslovanje takse, dalje izdatki za vzdrževanje urada okrajnega načelnika in stanovanja za okrajnega načelnika, učiteljske najemnine, katehetske nagrade itd., vse to so izdatki, ki v urejeni državi ne spadajo med občinska bremena.

Novo je za dravsko banovino sodelovanje občine pri poštne m prometu. Ko je stopil občinski zakon v veljavo, si pač nismo mogli misliti, da bo tudi v Sloveniji morala te posle opravljati občina. Pa vendar se je tudi to uresničilo. Da se gradijo železniške postaje na stroške občine ali krajevnih interesentov, je menda tudi samo pri nas mogoče.

Obsežno je tudi sodelovanje občine pri državni davčni upravi. Občine sestavljajo seznam davkoplačevalcev, pobirajo poslovni davek, dostavljajo davčne položnice, spremljajo pri rubežnih in transferacijah finančne organe itd.

Domovinstvo, za občino zelo važen kos upravnega prava, odpravlja zakon o občinah z borimi šestimi členi. Tu je skoraj več vrzeli, nego pozitivnih določb. Tudi najvažnejše norme se morajo iskati s tolmačenjem, ki je pač danes tako, jutri drugačno, tako da ni one pravne sigurnosti, kakršna bi bila potrebna za prakso občinskih uradov. Ta snov se mora čimprej urediti s posebnim zakonom. Baže že izdelani osnutek se mora čimprej uzakoniti.

V zvezi s tem vprašanjem moram opozoriti na enostransko zaščito dela v naši državi in sploh na pomanjkljivo socialno zakonodajo, ki pospešuje beg prebivalstva s kmetov v mesta, in hudo obremenjuje kmečke občine, kamor se delavstvo, potem ko je bilo svoje moči dalo kapitalu, izčrpano zopet vrača.

Osmo poglavje zakona o občinah, to je organizacija posebnih delov občine, se pri nas ni obneslo. Pokazalo se je, da so podobčinske korporacije v kraljevini mnogo prerezljive, da bi se dale spraviti pod enotno normo. Naša slovenska podobčina je bila kot čisto gospodarsko telo nekaj drugega, nego je sedanji »posebni del« občine. Najbolj ovira reorganizacijo naših podobčin dejstvo, da so odločali v podobčini posestniki-davkoplačevalci, dočim odločajo po novem zakonu volilci iz stalnega volilnega imenika. S tem se je težišče podobčinske uprave preneslo na element, ki je na stvari popolnoma neinteresiran ali pa gredo njegovim interesom navkriž z interesi starih upravičencev. Zato je reorganizacija, ki bi se bila morala že v letu 1954 dovršiti, še vedno v početkih. Potrebno bi bilo, da se organizacija teh korporacij, ki so politično in upravno itak podrejenega pomena, iz zakona o občinah izloči, uredi ločeno po pokrajinah ter popolnoma prepusti banovinski uredbodaji.

(Dalje prihodnjič.)

Novi odbor županske zveze, ki je bil izvoljen na podlagi spremenjenih pravil županske zveze na izrednem občnem zboru dne 16. aprila t. l., se je na prvi seji istega dne sestavil takole: načelnik Novak Nande, župan v Nevljah; I. podnačelnik Mihelčič Alojzij, župan v Celju; II. podnačelnik Lebinger Hinko, župan v Litiji; tajnik Strnad Jože, župan v Vidmu-Dobrepolju; blagajnik Umnik Anton, župan v Šenčurju; tajnikov namestnik Steblovnik Martin, župan v Šmartnem ob Paki; blagajnikov namestnik Kržišnik Ludvik, župan v Rajhenburgu. Odborniki: Klemenc Pavel, župan v Črnomlju; Litrop Stefan, župan v Turnišču; Kugovnik Jurij, župan v Dravogradu; Selih Ivan, župan v Konjicah-okol.; inž. Likar Joško, župan v Kostanjevici; Trop Ignacij, župan v Laškem; Hren Ignacij, župan na Vrhniki; Slavič Franc, župan v Ljutomeru-okol.; Puntar Franc, podžupan na Rakeku; Kolman Josip, župan v Slivnici; Vesenjaki Ivan, župan v Košakih; Hartner Ferdinand, župan v Murski Soboti; Brule Franc, župan v Šmihelu-Stopičah; dr. Remc Alojzij, župan v Ptuj; Resman Franc, župan v Radovljici; dr. Picej Josip, župan v Slovenjgradcu; Ziherl Matevž, župan v Škofji Loki; Turk Ivan, župan v Šmarju pri Jelšah.

V eksekutivo so bili izvoljeni: Novak Nande, Mihelčič Alojzij, Lebinger Hinko, Strnad Jože in Steblovnik Martin.

Občinski uslužbenec

GLASILO ZVEZE POKRAJINSKIH OBČINSKIH USLUŽBENCEV

Alojzij Gračner:

Iz društva občinskih uslužbencev za severni del Dravske banovine

Ko se prvič oglašam v koticu našega dolgo zaželenega stanovskega glasila, izrekam svojo zahvalo vsem merodajnim faktorjem, ki so pripomogli, da je do tega sploh prišlo. V znak zahvale pa pozivam vse občinske uslužbence, zlasti pa člane društva občinskih uslužbencev za severni del dravske banovine (bivša mariborska oblast), da se vsi naročijo stalno na »Samoupravo« in da tudi v njo dopisujejo. Vse dopise, oziroma poročila sprejema za sedaj g. Japelj Vanko, obč. tajnik v Tržiču.

Dalje podajam v naslednjem sledeče poročilo o delovanju naše organizacije:

O poteku redne letne skupščine, ki se je vršila v Mariboru dne 9. 8. 1936 in na kateri je bil izvoljen tudi novi upravni odbor, so bili vsi člani natančno obveščeni s posebno okrožnico. Na skupščini so bile sprejete razne resolucije, ki so bile tudi takoj predložene na pristojna mesta. Članarina znaša pri mesečni plači do 600 Din 20 Din, pri plači od 500 do 1000 Din 30 Din in pri plači nad 1000 Din 40 Din letno. Okrajne sekcije obstojajo že povsod, razen v Prekmurju. Število društvenih članov je znašalo tedaj 152, kar pa se je tekom leta zopet spremenilo. Članstvo se namreč slabo zaveda svojih dolžnosti napram organizaciji in zelo slabo plačuje članarino, tako da moramo več članov vsled tega črtati iz svojega seznama. Upamo, da bo ta brezbriznost kmalu prenehala.

V razdobju od redne skupščine do danes sta se vršili dve seji banovinske zveze v Ljubljani, ena seja savezne uprave v Zagrebu in redna savezna skupščina v Belgradu dne 14. marca t. l. Razpravljalo se je o raznih perečih zadevah mestnih in podeželskih občinskih uslužbencev. O poteku savezne skupščine sledi svoj čas posebno poročilo.

Naša organizacija je prejela od strani občinskih uslužbencev več pritožb, da nekateri občinski odbori ne upoštevajo pri sestavljanju občinskih statutov predpisov uredbe o obč. uslužbencih tako glede minimalnih prejemkov, kakor tudi ne glede predpisane šolske kvalifikacije občinskih uslužbencev. Nekateri občine pa hočejo zopet nameščati vse svoje uslužbence le pogodbeno. Proti navedenim kršitvam se je organizacija pritožila na kr. bansko upravo ter prosila, da se vsi taki statuti vrnejo neodobreni občinam v popravilo.

Povodoma enodnevnega županskega tečaja, ki se je vršil dne 15. marca t. l. v Slovenjgradu, smo imeli občinski uslužbenci iz okrajnih sekcij Slovenjgradec in Dravograd skupno sejo, na kateri je podpisani podal kratko poročilo o vseh tekočih zadevah.

Na svoječasno prošnjo za polovično vožnjo občinskih uslužbencev po železnicih je prejel naš savez od merodajnega mesta rešitev, da prošnji ni mogoče ugoditi, ker bi imela pri tako velikem številu občinskih uslužbencev država preveliko škodo. Mi smo pa nasprotnega mnenja. Ravno sedaj bo imela država škodo, ker se pač ne bodo obč. uslužbenci — razen v skrajni sili — vozili z železnico. Kljub temu pa bo v kratkem vložena druga vloga, s katero se bo prosilo za to ugodnost samo za člane naših organizacij.

Članstvo, ki je s plačilom članarine za leto 1936 v zaostanku, se vabi, da isto takoj nakaže, ker društvo potrebuje nujno goto-

vino, sicer se ne more udeleževati naš zastopnik raznih potrebnih sej in sestankov.

Japelj V.:

PREDLOG OBČINSKIH USLUŽBENCEV ZA IZPREMEMBO ZAKONA O OBČINAH IN UREDBE O OBČINSKIH USLUŽBENCIH

Da zakon o občinah ni zadovoljil niti naših komunalnih politikov, ki želijo široko občinsko samoupravo, niti ne občinskih uslužbencev, je bilo že večkrat poudarjeno. Gotovo je novi občinski zakon prinesel koristi drinski, zetski in vrbski banovini, kjer povečini občine še niso bile organizirane, za občine dunavske, savske in dravske banovine, ki so že prej imele precejšnjo samoupravo, pa je novi zakon prinesel precej omejitev nekdanjih pravic. Enako so bili razočarani občinski uslužbenci, ki so glede ureditve svojega stanovskega položaja od novega zakona mnogo več pričakovali.

V želji, da se zakon o občinah čimbolj izboljša, smo občinski uslužbenci pred mesecem dni osebno v Belgradu izročili gospodu ministru za notranje posle, narodnemu predstavništvu in drugim merodajnim osebam predlog, ki ga hočem v skrajšani obliki pojasniti. V tem predlogu smo poudarili, da občinski uslužbenci računamo s težkimi prehodnimi razmerami, v katerih se nahajajo naše občine; zato so naše zahteve tako skromne. Predlog se glasi med drugim takole:

Kjerkoli je v zakonu uporabljen naziv »občinski odbor«, se mora zamenjati z nazivom »občinski svet«, in naziv »občinska uprava« z nazivom »občinski upravni odbor«. Isto-tako se mora zamenjati naziv »občinski odbornik« z nazivom »občinski svetnik« (svetovalec) in naziv »član uprave« z nazivom »občinski odbornik«. Občina kot pristojno oblastvo se naziva »občinsko poglavarstvo (županstvo)«.

Pojasnilo:

1. Prva izprememba se tiče terminologije organov občine kot oblastva. Sedanja zakonska terminologija ni srečno izbrana in trdim, da ni primerna. Naziv »občinski odbor« je iz več razlogov neprimeren, najbolj pa zaradi tega, ker obstojajo »občinski odbori« tudi po drugih zakonih in predpisih. Tako imamo »zdravstveni občinski odbor«, »gradbeni občinski odbor«, »šolski občinski odbor«, »občinski odbor Rdečega križa« itd. itd. Tudi pri raznih korporacijah, društvih in sličnih ustanovah obstojajo občinski odbori, ki so društveni odbori za dotično občino, kot obstojajo sreski (okrajni) odbori za okraj in banovinski odbori za banovino. Poleg tega se v praksi mnogokrat zamenjuje občinski odbor z občinsko upravo, ker ni občinska uprava nič drugega kot ožji občinski odbor. Umestno in praktično bi bilo, da se dosedanjí občinski odbor naziva »občinski svet«, že iz razloga, ker imamo po določbah zakona o mestnih občinah »mestni svet«.

Še bolj pa je neprimeren naziv »občinska uprava«. Poleg mnogih drugih razlogov, ki govore proti uvedbi tega naziva, je neprimeren zato, ker se čisto ta izraz uporablja v praksi za pojm upravnega delovanja občine, t. j. občinsko administracijo, bo po drugi strani pomenil ta naziv le občino kot oblastvo (županstvo). Naziv »občinski upravni odbor« bi idealno ustrežal organu s področjem in funkcijo, ki jih veljavni občinski zakon daje občinski upravi.

Zanimivo je, da v zakonu o občinah sploh manjka naziv za občino kot oblastvo, kar je gotovo velika napaka. V praksi se opaža neobhodna potreba, da se izpopolni ta zakonska pomanjkljivost. V ta namen bi bil najprimernejši naziv »občinsko poglavarstvo«, analogno zakonu o mestnih občinah, ki predvideva naziv »mestno poglavarstvo«. Še lepši pa bi bil starodavni naziv »županstvo« in za predsednika občine naziv »župan«. Predsednike

ima vsako društvo, vsak krožek in naše ljudstvo se na novi naziv ne more navaditi. Tudi občinski uslužbenci vidimo v tem nazivu neko degradacijo naših šefov. Zato naj se dovoli uporaba lepega, udomačenega naslova »župan«.

Pripombe k § 28. z. o. (izključilni razlogi).

V svojem predlogu za izpremembo zakona o občinah pa smo občinski uslužbenci prezrli važne dopolnitve § 28. z. o. To bomo storili naknadno. Točka 4. § 28. z. o. naj se dopolni s sledečim besedilom:

Kot občinski dobavitelj, podjetnik občinskih del in zakupnik občinske imovine oziroma dohodkov se smatra ona oseba, ki vsaj parkat letno dobavi občini blago, ali izorši delo v vrednosti nad 1000 Din, in kot zakupnik občinske imovine in dohodkov se smatra oni, ki plača več kot 500 Din letne zakupnine oziroma ima v zakupu dohodke, ki mu donšajo letno več kot 500 Din.

Obrazložitev te dopolnitve je skoraj nepotrebna, saj je vsakemu županu in odborniku kot tudi obč. uslužbencu iz prakse znano, da je treba jasnega pojasnila, kdo naj se smatra za občinskega dobavitelja. Maksimiranje iznosov v predlogu je primerno, da se do določenega zneska nihče ne bi mogel smatrati za dobavitelja oziroma zakupnika.

Pripombe k § 47. (razdelitev mandatov) in § 26. z. o. (volilna pravica občinskih uslužbencev).

Nikakor se občinski uslužbenci ne spuščamo v kritiko načina razdelitve mandatov, ker to ni naša stvar; samo na tem mestu omenjamo, da nam je sicer po eni strani všeč, da obstoja močna večina v občinskem odboru, ker potem opozicija ne more zavirati dela. S tem se izključijo tudi za občinskega uslužbenca neprijetna trenja med večino in opozicijo. Kljub temu pa je razdelitev mandatov po predpisu § 47. z. o. vse prej kot demokratična in čujemo, da se v Belgradu že namerava izprememba. Ob tej priliki pa moramo občinski uslužbenci prositi, da se nam z zakonsko določbo onemogoči udeležba pri občinskih volitvah. Naravnost absurdno je, da mora občinski uslužbenec javno povedati, koga želi za župana. Ako je uslužbenec boječ, se pridruži listi, katero smatra trenutno za najmočnejšo in če se prevara, potem ga skrbijo posledice. Državni in banovinski uslužbenci naj se samo resno živijo v misel, kako bi bili v zadregi, ako bi morali javno izpovedati, katerega neposrednega šefa, s katerim bodo vsaj tri leta cele ure vsak dan delali skupaj, si volijo. Zal pa baš v tej točki občinski uslužbenci nikjer ne najdemo razumevanja.

Pripomba k § 65. z. o. (proglasanje sklepov tajne seje).

Po določilih tega člena se morajo sklepi s tajne seje proglašati v javni seji. Ne oporekam primernosti te določbe, poznam pa tozadevno prakso že par desetletij in vem, da se to v nobeni občini ne izvaja, ker je praktična izvršitev te določbe precej težka, čemur bodo pritrdili vsi naši gg. župani. (Dalje prihodnjič.)

Društvo pokrajinskih občinskih uslužbencev za južni del banovine bo imelo občni zbor. Razposlana so posebna vabila, kjer je razviden kraj in čas zborovanja. K občnemu zboru ne bodo pripuščeni oni, ki imajo dolg na članarini, ker kdor ne izpolni osnovne dolžnosti napram društvu, tudi ni društveni član. Občni zbor bo v nedeljo, dne 25. t. m.

Tovariše obč. tajnike prosimo, da skličejo v občinsko pisarno vse, tudi pomožne uslužbence in jim prečitajo današnjo in prejšnjo številko »Samouprave — Občinski uslužbenec. Mnogi še ne vedo, da list izhaja. Kdor more naj list naroči. Naročila sprejema društvo v Tržicu.

Poravnajte naročnino za „Samoupravo“!